

TEMESI FERENC
49/49

Mér' nem szerecc?

Szeretlek.

Mér' szerecc?

Tudom is én. Mert vagy.

Ott ülsz Illel, halántékig jelen időben, a porlói Hági étteremben, és ilyen hülyeségeket kérdezel. A söröző helyén a múlt-múlt században Porlód első állandó faszínháza állt, amely menetrendszerűen leégett. Tizenegy éve, 1956-ban, a forradalom évében, emléktáblát állítottak a vendéglő falára.

Már meg akartam kérdezni, csak nem mertem. Ill gombszeme csillogóbb, a béküléstől talán. Kinézünk tizennyolcra. De ha a gimnáziumban megtudnák... Nem tudják meg.

Mit?, kérdezed rosszat sejtve.

Hogy miért hívják ezt a helyet Háginak?

Megnyugszol. A szarvas- és őzagancsokat bámulod a falon. A vadászokat nem kedveled, mióta a távcsöves puska esélyt sem ad az állatnak. Az ember túl erős. Azt hiszi, neki mindent lehet.

A millenniumkor egy Haggenmacher (Jégesőcsináló) Henrik nevű, svájci származású pesti serfőző vette meg, mondod. Az országban több vendéglőt is nyitott: ezeket hívták Háginak. A magyar becézések mind i-re végződnek.

Csak nem jön a pincér. A Vadász szoba a beugró vendégek szokott helye, a törzsvendégek a bejárati folyosón túl, a Halász szobában ülnek.

Elunod magad a fa mennyezetű teremben, az öles mestergerendák alatt.

Menjünk át, mondod.

Felálltok a vastag, faragott lábú asztal mellől. Átballagtok a Halász szobába. Alig lézengenek itt is. Ebéd után van, de a kocsmatöltelékeknek még túl korán. Ilyenkor kiskocsmákban, köpködőkben, bögre-csárdákban lapulnak. Ide különben se nagyon jönnek, itt enni is illik. Ezt a termet szereted, a gyékényfonat háttámlájú boksok miatt, amelyeket mintha szerelmeknek terveztek volna: nem látszik ki az ember feje.

A csavart állványú vas ruhafogas vége olyan, mintha hétágú szigony lenne. Fölakasztod a kabátjaitokat egy-egy szigonyra. A lámpák kivágott fenekű bográcsok. A gerendákról hálók lógnak, köztük egy

bögőshajó méregzöld makettja. Az orra olyan, mint egy bögő faragott feje, csigája. A falon nagyméretű keretes kép: ladikokban álló halászok hálót húznak.

Megjön a lenyalt hajú, savószemű pincnök, enyhe undorral az arcán. Dorozsmai bicskás pecsenyét rendeltek, meg fél liter fehér bort, egy üveg szódával. Ill spórolós, te meg baráti kölcsönökből szedted össze a pénzt erre az alkalomra. Különben fatányéros az étel, frissensültekkel, rizzsel. A közepébe egy picike, de élethű, fanyelű bicska van szúrva.

Legyen a bicska tied, mondja Ill. Olyan a lány, mint a virág a hímezett terítőn: kicsi, piros, de szép.

Kösz.

Ahol ülsz, onnan a Magyar szobára láatsz. A gyékényfonatú székekre, melyeknek a háttámlái mintha borítékot formáznának. A kopjafaszerűen faragott, de gömbölyű ruhafogasok mellett, a hatágú csillár alatt este van élet. A Dankó Pista zenekar, ki más, mint egy Lakatos vezényletével, a tehetősebbeknek húzza ilyenkor. A terem falán ötször kétméteres kép: a Tisza-parton kalapos férfi horgász, mellette a kishal. Odébb a feleség, maga alá húzott lábbal, mellette füleskosár minden jóval. Fölöttük egy kissé túlzottan szomorú fűzfa ága. Az festette, aki a halászokat. Nem tudjátok, hogy majd gatyaváltás után egy pénzügyi csoport veszi meg ezt a helyet annyért, amennyit a falon lévő Szőnyi-képek közül egy ér. És zárva lesz évtizedekig. Tán ki se nyit többé. De ti honnan is tudnátok ezt. Ti, a jelen idő foglyai.

A fényeszöld, szemes, cserepes kályhák ontják a meleget.

Jön a csálinger a borral.

Ennek a bornak is evezővel kapálták a gyökerét, mondod, amikor elmegy. Vagyis hogy vizezett. Ill elmosolyodik, nemigen ismer porlói szólásokat. Az apja dunántúli, az anyja budai.

Mikor leszel tényleg az enyém? Töltesz mindketőtöknek.

Érettségi után, mondja az asztalt nézve Ill.

Akkor majd azt mondod: a fölvételi után. Elegem van a nemi akrobatizmusokból, hogy mindent lehet, csak AZT nem. A nemi aberrációk közül a szüzesség a legnevetesebb.

Ill hallgat. Egy nő hallgatása eleget mond, és nem lehet elrontani vele semmit. A beszéd az időé, a hallgatás az örökkévalóságé. Ill ebben is elüt a többi lánytól.

Témát váltasz:

Nagy olvasási korszakot nyitok, az eddigi legnagyobbat. A szigorúan nem kötelező olvasmányokét.

Részlet a szerzőnek az idei Ünnepi Könyvhétre megjelenő, új regényéből.

Hányszor hallottam ezt tőled! Ill belekortyol a borba, az ablak felé tekint.

A családom is egy kötelező olvasmány, mondd, és cigarettára gyújtasz. Az én családom háromtagú, úgy érzem, nem vagyok benne. Ez a vidéki keresztény középosztály, amibe születtem, na, ebből a kishitűségből nem kérek én.

És én?

Remélem, ha felnősz, nem lesz belőled is polgár, mondd.

Ill somolyog.

Tudod, az a viszonylagos mozgási szabadság, amit kiharcoltam, hosszú évekig tartó idegháborúk, üvöltözések eredménye. Ez nem a kamasz–felnőtt szembenállása, ezek az ellentétek soha nem múlnak el közülünk.

A konyha lengőajtaja kinyílik: jön a dorozsmai bicskás. Lehet, hogy a pincellér dorozsmai, gondold. De nem, azok kiskunok, sötét hajúak és szeműek. Elnyomod a cigit.

Nekiláttok a fatányérosnak, megosztotok mindenen, kivéve a bicskát a tetejéről.

Nézed a város címerét fönny, az ajtó fölött. A reneszánsz pajzs jobb oldali, kék mezejében két haránt ezüst csík. A Tisza és a Maros. Ezért került Porlód a térképre. A bal oldali arany mezőben kiterjesztett szárnyú, balra néző, fekete félsas, karmában aranyos jogart tart. A pajzs tetején az ezüst bárány helyén vörös csillag. Hát persze.

Magyar ember evés közben beszél.

Hallottad, hogy Mickiewicz *Ősök* című darabját bemutatták Varsóban?

És?

Ilyenek vannak benne: „Száz év múlt el itt / Hogy küldik Moszkvából a földre / A latrok százait”. Na, mit szólsz? A diákok oroszellenes tüntetésbe kezdtek a színházban, aztán az egyetemen.

Honnan tudod? Illi szépen eszik, ahogy illik, a te tányérodon mintha ütközet zajlana.

A Szabad Európa Rádióból.

Nálunk csak apám hallgatja.

Akár az enyém. De a „Teenager paty”-t én is. Ja, és a lengyel rendezőt kizárták a pártból, és kirúgták. Azt elfelejtettem mondani, hogy a Nagy Októberi Szocforr tiszteletére mutatták be.

Hiba volt.

Hát mi nem hasonlóan gondolkozunk?

Te. Én egyetemre szeretnék menni, mondja Ill nagyon határozottan.

Akkor én, mondd a széles gesztusaiddal. Belőlünk kiölték az igazi hazaszeretetet, azt mondják, annyira nem szabad szeretni. Emlékszel a lengyel útra? Krakkóban micsoda dzsesszklubok voltak! A legjobb beatszámok papírlemezeken, de kaphatók. Tele vannak a templomok.

Mintha te járnál templomba.

Nem azért... Csak mondom.

A tömegek nélkül nem megy semmi.

A levegőbe csapsz a hosszú karoddal.

Te aztán tudod a KISZ-csárdást: kettőt balra, kettőt balra.

Az asztal alatt megfogod a lány kökemény combját.

Itt ne, mondja Ill.

És amikor már mennétek, megjön Zoli. Csapzott mindene, szép, rozsdafoltos szeme körül karikák.

Sári elhagyott a Vörösváriért.

Egyikötök se mond semmit. Vörösvári legszebb fiú a városban, és színész lesz. Hármatok közül Zolin látszik legjobban, hogy még nincs tizenhét, de most barackot rendel. Megissza. Kér még egyet.

Mi lenne, ha nem volna szocializmus?, kérdezi Zoli, mert nevetést akar. Minden, mondja, de a szeme nem nevet.

Ti ketten igen.

Szólsz a fizetőnek, akit egyedül szólíthattak még főúrnak az országban.

És mi a mese vége? Aki nem hiszi, járjon utána. És a szocialistáé? Aki nem hiszi, annak utánajárunk.

Akinek sovány a humorérzéke, annak a kész vicipatronoktól se hízik meg.

Zoli belekapaszkodik az utolsó féldecijébe, és csak annyit mond:

Te egy szép lány vagy, te meg egy okos srác. Szeressétek egymást!

Fizettek.

Odakünn, a hótlan, fojtogató fénytelenységben, a bejáratú neonfelirat alatt megálltok. Nagy kamaszfiú ér oda hozzátok. Nyáladzik, hatalmas, vörös ínyét mutogatja. Ritkásak a fogai, a szeme a semmibe réved. Egy fonott varkocsú nő követi, kezében kutya. Az arcotokba vigyorog:

Főneveltem a gyereket. Na és? Ez lött belüle. Most mög főnevelöm a kiskutyát. Berci, maradj nyugton.

Ti ketten a Széchenyi tér felé indultok – Zoli az ellenkező irányban lakik, az Aradi Vértanúk tere felé. A kezébe nyomod a pici bicskát.

Neked nagyobb szükséged van rá.

*

Ill kora délután csöngetett be a Cellába, miután ki-
aludta magát egy környékbeli panzióban. Márk tu-
solt, haját mosott, rendet rakott, főzött.

Ill: rövid, szőkésbarna, festett haj, amely lehetne
akár őszes is, szelíd, szomorú arc. Ahogy meglátták
egymást Márkkal. Nem volt villámcsapás, tiszta idő
volt aznap. Csak kellemesen csalódott mindkettő.
Rosszabbra számítottak.

A Cella előszobája háromlépcsnyi volt, jobbra
könyvespolc a parkettig. Az ajtó fölött is könyvek,
könyvek. Felül körben az előző lakó által barkácsolt
polcrendszer, csúsztatható fedővel. Csak aztán, az
évek során megvetemedett. Ott sok tárgy elfért, tá-
skák is, kivéve a bőröndöt. Balra lambéria fedte az
ajtóig a falat. Ott fogasok dzsekikkel, kabátokkal.

Szia.

Szia.

Beléptek az egyetlen szobába. A fehér falat nem
lehetett látni a könyvektől. Nehezen indult a beszél-
getés. Márk már nem ivott, nem is dohányzott, de ez
el is várható egy férfitől, akinek fél éve egy paraszt-
hajszálon múlt az élete. Most 75%-os volt, utónyava-
lyáktól kínozza. Gyöngye volt még.

Márk az ágyán ült, Ill a vendégágyon. Közöttük
balra egy közönséges, fehér hűtő, rajta nagy, piros rá-
diósmagnó, két hangfállal. Túl sok tárgy volt össze-
zsúfolva az egyetlen szobába. Ők kb. két méterre le-
hettek egymástól.

Ill elmesélte röviden a repülőutat – egy frankfurti
átszállással. Bergen 1700 kilométer volt légvonalban.
Kocsival 2300, egynapi járóföld. Na jó, kettő.

A csöndet gyilkolandó, Márk játszani kezdett egy
CD-t.

„*Been stuck in airports, terrorized / Sent to meet-
ings hypnotized / Overexposed commercialized /
Handle me with care...*”

Ezek kik? Ill gombszeme még felhők mögött.

The Traveling Willburys. Egy örömmenélésre ösz-
szeállt alkalmi banda. Te a Beatle George Harrisonra,
Bob Dylanra, talán Roy Orbisonra emlékezhetsz a fi-
atalkorunkból. Kikapcsoljam?

Ne. Ill ott ült a vendégágy fekete-fehér-piros csi-
kos csergéjén, mögötte Márk gyerekkora, egy fakó-
barnára kopott falikárpiton elbeszélve. A gyerekágyá-
ból erre látott évekig.

November volt. November vége. A délután bebá-
mult az ablakon, hars utcazajban.

Márk még októberben megkérdezte Kislábút, aki-
vel nyolc évig vagy tovább éltek együtt megszokítá-

sokkal, és végigcsinálta Márkkal a halált, meg azt az
időszakot, amíg genny ömlött heteken át a hasfalából:

A diákszerelmem találkozni akar velem. Én félek,
nem vagyok még százas. Nem lenne jobb január után?
Akkorra tán megerősödöm.

Ha most akar találkozni, most találkozz velem,
mondta Kislábú keményen. Lehet, hogy már végső
tartalékait élte föl. Sok volt ez az élet-halál. Már nem
szerette a férfit, de becsületből végigjárta vele a pok-
lokat.

Ill, aki alapos elemzésnek vetette alá otthon az
emailjeiket, elmondta a házasságát a Kapitánnyal,
aki ötvenhatos magyar disszidensek gyermeke volt.
Márk elmondta az övét. Hogy a nevelt lányának vette
ezt a harminc négyzetméterest, induló lakásnak. Az
első regényéből. Aztán ő lett az induló.

Két évig nem is láttam, mondta Márk. A felesé-
gem úgy vette meg, hogy meg sem néztem.

Odamentek az ablakhoz. A szoba negyedik fala
nagyobbrészt ablak volt, meg üvegezett ajtó.

Tudod, miért vette meg? Egy: mert Budán van.
Kettő: mert innen az ötödikről szép a Gellérthegy
meg a Viziváros. Három: az augusztus 20-i tűzijáté-
kot innen akarta nézni. Ez volt a mániája, a tűzijáték.
Tudod, a kínaiak találták fel a puskaport, az iránytűt,
a papírt, nyomtatást. Többek között. Látod: az ott
a Parlament kupolájának hegye. Egyszer kinézek
munka közben, és nincs már ott a vörös csillag.

Hát ezt se hittem, hogy megérjük, mondta Ill.

Ha kilépsz ide a lodzsára, menj el a szélére: onnan
a Vár egyik fele látható.

Visszaültek, egymással szemben. Márk száraz fe-
hérborral kínálta a lányt. Ő vizet ivott. A lány azt
mondta, csak akkor iszik, ha eszik is valamit. Be-
széltek, hallgattak. Hallgattak, beszéltek. A lány néha
elsírta magát. Mert nem Márkról szólt a történet,
amit a villámpostában emlegetett Ill, hanem őróla.

Kora este volt már, amikor Márk feltette a vacsorát
melegedni.

Ragu à la Margit körút. Világosbarna kínai kon-
zerv gombafejek, vörösessárga francia bébirépa, zöld-
hüvelyű zöldbab, borsó. Szeletelt debreceni főtt velem.
Az alap apróra vágott lilahagyma, petrezselyemzöld,
Édes Anna (nem Kosztolányié, hanem darált édes-
paprika), fél mokkáskanál Erős Pista, három evőka-
nál padlizsánkrém, és persze szegedi édesnemes pap-
rika. Fél óra az egész a rezsón.

„*I'm so tired of being lonely, / I still have some
love to give / Won't you show m that you really care...*”

Fájdalmas, öblös, mégis fényes magasságokig jutó férfihang. Márk azt gondolta, a lány talán ért ennyit angolul. De Ill még mindig nem értett jól angolul. És még zavarban is volt ahhoz, hogy holmi amerikai énekesre figyeljen.

Amikor már a ragu édes, de vékony illata belengte a szobát (tett bele egy pici édesítőt is), Márk megterített kettőjüknek a kerek asztalra.

A lány keresztbe vetette a lábát rövid szoknyájában, és Márk nyelt egyet. A lány combja megfeszült, izmos vádliját a levegőbe fúrta. Mint régen. Az arcán az évtizedek, meg az északi tenger szelei által hagyott finom vonalkák, a homloka gondoktól szántott, de a teste... Egy deka fölösleg nem volt rajta. Kisebb volt, mint a férfi emlékeiben, de neki most, hatvanegy körül, pont így tetszett. A kamaszkori nőből mintha gyerek vált volna. Festék az arcon egy gramm se. Vagy már olyan ravaszok a norvég kozmetikusok? De nem. Talán egy csöpp, de nem élénk rúzs a száján.

Este elkísérte a Bimbó út elejéig, és szemmel követte, amint belép a kapuján. Még ahhoz is gyöngé volt, hogy a nem is oly meredeken emelkedő budai utcán a szállásáig kíséresse.

Szia, csak kézfogás, semmi arccsók.

Holnap találkozunk délben?

Holnap, igen. Nálad.

*

2011/05/07

Kedves Ilkó,

Egy gatyaváltás utáni cikkemet szeretném megosztani veled, nem azért, mert baloldali vagy. Ne kapd föl a vizet!

Márkó

Best of communism

A komcsiban csak papír levél volt ám, gyerekek, az emailt még nem találták föl. A III/12. osztály előbb olvasta a leveledet, mint a címzett. Ha nem kobozták el, egy nap múlva ott volt a levél annál, akinek szánták. Hatvan fillérért. *Ma* maguk az emberek teszik föl a leveleiket a világhálóra, amit csak az nem olvas el, akit nem érdekel.

A korabeli plakátok szövegei:

KAPTÁL FÖLDET... ADJ KENYERET!
KAPÁLNI, KAPÁLNI, KAPÁLNI – A NAGY
TERMÉSÉRT!

NÉPI EGYSÉGGEL 5 ÉVES TERVÜNKÉRT,
A BÉKÉÉRT!

A komcsiban bélyeget gyűjtöttünk, gyufacímkét, papírszalvétát – ez volt a világutazás. Szüleinket pár forintért nyúztuk, hogy teljen a takarékbélyegre az iskolában. Gyűjthettünk labdára. A kenyér 3, aztán 3.60 volt, 2 forint volt a lecsó (Fradi) kolbász, 3.50 a meleg sör. Ez hedonizmusnak tűnt Rákosi apánk diktatúrájához képest. De ennek nagy ára volt: az államadósságból csak Kádár apánk kacsintó szempárja látszott ki a végén.

RÓLATOK SZÓL – HOZZÁTOK
NÉPRÁDIÓ

Ára: 380 Ft

DOLGOZZATOK, MERT FOGY A KENYÉR!
MUNKA KÖZBEN TÁPLÁL FRISSÍT ERŐSÍT
A VEGYES GYÜMÖLCSÍZ 1 KG 6 FT

Reagan amerikai elnök meg régen megmondta: Miről ismersz meg a kommunista? Marxot és Lenint olvas. És az antikommunista? Ő az, aki megértette őket. Mert Marx komonista kísértete tényleg bejárta Európát. Ez cirka 100 millió életbe került. Én még mindig marxista vagyok, csak nem a Karl, hanem a Groucho-frakcióból. Ha a vallás a nép ópiuma volt, ahogy mondták, akkor a kamu értelmiségiek valláspótléka, heroinja a másizmus-leszmaizmus volt. A komcsi egy rész tényből, három rész dumából állt.

TÖBB ACÉL, ERŐSEBB ORSZÁG!
GYÚJTSD A VASAT ÉS A FÉMET,
EZZEL IS A BÉKÉT VÉDEDE.

A komcsi azért nem működött, mert az ember szeret birtokolni valamit, akármilyen kis szar is. Az *enyémet* nem lehet kiölni az emberből. Tulajdonképpen a nők kívánságai vitték vészbe a prolidikét. Nejlonharisnya kell, márkás melltartó kell, dzsörzé ruha kell, panellakás kell, telek kell, koci kell. Ha *ma* azt mondanád valakire, hogy proletár, megverne, ha értene a szót. Rabszolgatartó államkap volt a szoc. Összeomlásakor a világ tőkésai egyesültek, és nem a szegény prolik. Az automatizálás megszüntette a fizikai munkát végzők tömegét. A maradék osztálytörmelékeket felmorzsolja a digitális kizsákmányolás. A középosztályt, aminek a nevében kormányoz-

nak mindenkinek, letaposták. A mai társadalmakban a fentet a lenttől iszonyatos szakadék választja el.

AZ EGÉSZ CSALÁDNAK SVÁJCISAPKA!
22.20 Ft
ELEGÁNS TÖKÉLETES MAGYAR
GYÁRTMÁNY

Ütőkor – ez volt a komcsi lényege. A kinyújtott kar ökölbe szorult. A jelszavakat valóságnak tették meg. Ez volt az államvallás, amiben ha nem hittél, előbb-utóbb a sitten találtad magad. De az ütőkor nem akar tudomást venni az ütőkorról. Sőt, visszavágyik a lábvizbe, ahol nem kellett gondolkodni, ezenkívül kifejezetten ártalmas volt az egészségre. Maga Trocki-Bronstein et. mondta, az örökös forradalom megszallottja: A pártszervezet először helyettesíti magát a pártot mint egészet. Aztán a központi bizottság helyettesíti a pártszervezeteket. Végül egy diktátor behelyettesíti magát a központi bizottság szerepébe.

ALKOHOL HELYETT INKÁBB TEJET IGYÁL!
LEGALÁBB EGY ÜVEG KÖBÁNYAIT!

Minden komcsinak van egy fasisztán fenyegető tekintete, minden fasisztának van egy komcsi mosolya. A náci és internáci egy érme két oldala. A komcsináci valódi célja az elembertelenítés volt. A komcsiban a profit bűnös dolog volt, veszteséget termelünk. Ha a szoc csak akkor érhető el, ha minden ember szellemi fejlődése megengedi, ötszáz évig nem lesz szoc. Mondta Lenin apánk. És milyen igaza volt. Azt is mondta: A mi hatalmunk nem ismeri a szabadságot és az igazságot. Arra született, hogy megtörje az egyéni akaratot. Kár, hogy ritkán beszélt ilyen tisztán a szifilisz végső támadása előtt.

PONTOSAN TELJESÍTSZ A MUST, SZÖLŐ
ÉS BORBEADÁSI KÖTELEZETTSÉGED!
ADD BE A MÁKGUBÓT! 1 MÁZSÁÉRT
60 FORINTOT FIZET A FÖLDMŰVES
SZÖVETKEZET!

„A szocializmus célja magasabb fokra emelni az emberi szenvedést.” Norman Mailer, amcsi írcsi, akit akkor kevesen ismertek kicsire nőtt hazánkban, látta a lényegét. Bár sosem tette lábát szép szoc hazánk földjére. Átlátott a vasfüggönyön. A kapcsiban az erős kizsákmányolta gyöngét. A komcsiban gyöngék

uralkodtak az erők fölött. Az eredmény garantált. A komcsi agyhalála már bukása előtt bekövetkezett a múlt század nyolcvanas éveiben. A komcsi nem bukott meg. Eldőlt.

A LÓGÓS AKADÁLYOZZA A TERMELEST!

A komcsi nem volt más, mint bürokrácia az emberek által az emberek számára. A hatalom megrontja a keveseket, akik elvették, a gyöngesség megrontja a többieket, akik elszenvedik. Amikor az alja kerül felülre, mindenki veszélyes számukra, aki önálló gondolkodásra képes. Így lett a hajónk fölül is lyukas.

AZ ÜZEMI TELEFONT CSAK HIVATALOS
CÉLRA
ÉS RÖVID IDEIG HASZNÁLJUK!

A komcsi legnagyobb bűne az volt, hogy felszámolta a bűntudatot. Ha a komcsiért tetted, mindent megengedett. Szolzsenyicin, a megsemmisítő táborokat megjáró író írta: „A kommunistánál kártékonyabb és veszélyesebb embertípust még nem produkált a történelem. Cinizmusuk, szemtelenségük, hataloméhségük, gátlástalanságuk, rombolási hajlamuk, kultúra- és szellemellenességük elképzelhetetlen minden más, normális, azaz nem kommunista ember számára. A kommunista nem ismeri a szegényt, az emberi méltóságot, és fogalma sincs arról, amit a keresztény etika így nevez: lelkiismeret.”

LEPLEZZÜK LE AZ ÜZEMI SZARKÁKAT!
A SZÉN AZ IPAR KENYERE, GYERTEK
VÁJÁRTANULÓNAK!

A komcsik az osztályharcban a polgárság után a parasztságot számolták fel. A komcsi bukása után az újkapsiban felőrölték, ledarálták a munkásosztályt mint olyat. Egyedekre bontották fel a társadalmat. Egy emberrel nem nagy kunszt elbánni a digitális forradalomban. Mert ez jött be egyedül a forradalmak közül. A Marcuse (egy másik hasznos idióta) által leírt egydimenziós ember mit keresne a háromdimenziós nyomtatók világában?

NE VERJE KI, NE RÁZZA KI,
MÓNIKÁVAL SZÍVASSA KI!
SZÍVJON IDŐNKÉNT SYMPHONIÁT IS!

(Kádár apánk is azt szívta, amit én?)

A komcsiban volt Csepel bicikli, Csepel robogó (Panni), Csepel (Pannonia) oldalkocsis motor, Csepel varrógép, Csepel teherautó. Hajdú kerek mosógép, Lehel hűtőszekrény, Mónika porszívó. Fakarusz – még nem farmotoros Ikarusz busz, Ganz-Mávag gőzmozdony. A tapsok is hosszabbak voltak, az ötvenes években megszokták az emberek a percekig tartó vastapsot. Éljen Rákosi! Éljen nagy Sztalin! Éljen az éljen!

EGYÉL HALAT – LEGJOBB FALAT!
HOLNAP – HALNAP!

A komcsit építeni kellett, nehogy összedőljön, a kapcsi működött a ciklikus válságok helyes marxista leírása ellenére. A komcsi nem ért annyit, hogy belehaljál. Túl kellett élni. A vörös csillagok háborúját is (Sztalin, Mao, Csao, Kim, Tito stb.) Az „aki nincs velünk, az ellenünk van”-ból először „aki nincs ellenünk, az velünk van” lett. Ezek olvasták a Bibliát? Azóta?!... Aki nincs, az velünk van. Aki van, az velünk nincs. Aki nincs, az van, aki van, az nincs.

DIANA FOGKRÉM 1 CSALÁDI TUBUS
72 FILLÉR
POMORIN – BOLGÁR FOGKRÉM. MINŐSÉGE
VÁLTOZATLAN, DE OLCSÓBB LETT
7.30 Ft helyett 5.80 Ft!

A tervutasításos rendszerben teljesítendő kivégzés-számok voltak, országokra, városokra, falvakra lebontva. Te vagy a probléma, elvtárs. A tervet hozni kellett. Népeket raktak vonatra. Sztalin ezerszer több embert ölt meg etnikai alapon, mint osztályalapon. A létező szocizmossal az volt a helyzet, hogy nem létezett, csak papíron. Sajtuszagú népelnyomás volt helyette. Belélegeztük, de ki is fújtuk a parancsuralmat.

MINDENT A MAGA HELYÉRE – PÉNZT
A TAKARÉKBA.
GYŐZ A NÉP!

A kapcsi új formája a globáldigi. Egy chip beépítése az emberbe, és már kész. A megvalósult komcsi idején 3,5, MOST 7,5 milliárd magát szabadnak érző bérrabszolga él a világban. Mr. Smith, az ideális amcsi fogyasztó lett a földkerekség. A tévé által. Ahol kilencven százalékban amcsi filmek végtelenített szalagját nézik Afrikától Ázsiáig, a Tűzföldtől Kamcsatkáig. Amit az iskolában tanultunk, arról

kiderült, hogy az ellenkezője igaz. Aztán kiderült, hogy az ellenkezője se. Ezért nem volt érdemes megöregedni! A beton hullámos volt, töredezett, de már kezdett lenni. A macskaköves vagy földutakat és a sánta, téglás járdákat váltotta fel. Voltak eredmények.

A kommunizmus utolsó lehelete a dolgozószobában, a polcomon van, egy khmer Buddha mellett. Kívülről úgy néz ki, mint egy kerek, kicsi májkrém konzerv. Amit annak idején egy kb. másfél centis konzervnyitóval kellett kinyitni. Ezt nem kell. Legyen csak oda bezárva. Hét nyelven van ráírva, mi van benne. Ezt olvasni kellene, max nevetni rajta. De jön az új, XYZ generáció, és annyit mond:

Csak írok, és nem olvasok – én magyar netes vagyok!

Hogy mi lesz holnap? A neten nincs ilyen hivatalos honlap, gyerekek.

2011/05/08

Márk Kedves,

Ezt egy volt KISZ-titkár írta egy másiknak?

Én a Zamat pótkávéra, a Ceylon teára, a Mos6-ra, a Sidol fényesítőre, a pasztörözött üveges tejre, a 166 Ft-os matrözbluzomra, az oldalsó kis tükrös retikülre, a TIPP mosogatóra, apukám Figaro borotvapengéjére, anyukám nagy, fekete fogantyús, NDK-s vasalójára emlékszem. Meg hogy 44 Ft volt egy kiló karaj. Tyereskovára, az első női úrhajósra, Sáríka kottás daloskönyveire, Jean Sorelre, a színészre, a gesztenyepürére, a Gránit kocka nugátra vélek még. Nem sok.

A hozzánk hasonló öregek hívószavai, alighanem.

Ilona

*

Ki hallott már Dosztojevszkij, Camus vagy Böll nevű beatbandáról? Mi az, hogy beat?! Három akkord és az igazság. A „rock” szó a múlt század közepén még csak a rokit, vagyis a rokkendrollt jelentette, amellyel szembeni lázadásként született meg a '960-as években a beat.

Vasárnap délután volt, sápadt karfiolfelhőket és Tisza-illatot hozott a szél a folyó felől, még a villamos is ritkábban sivalkodott a forduláskor.

Szia.

Szia, te.

A Takaréktár utcán visszasétáltunk egy sarkot a Lenin, alias Tisza Lajos körútig, amelyet csak Kis-körútnak hívtak a porlódiak. Végig sétáltunk a Vá-

Szórádi Zsigmond, Seres János: Jászhuszár
(1848-as emlékmű, Pilisjászfalu, 1999)

sárhelyi sugárútig. Mentünk egy egész sarkot, még nem állt ott egy házgyárilag előállított szálloda. Átvágtunk Kálmány Lajos porlódi néprajzkutató utcáján. Befordultunk a Festő utcába. Valamikor indigóval festették kékre a kelméket az utca torkolatában álló kétemeletes házban. Most Pick szalámit állítottak elő benne. Mindent átneveznek, de semmi sem változik. De mi ezt sem tudtuk akkor. Mi csak egymást tudtuk Illel, abban a biológiai örületben, amelyet a boldogok szerelemnek hívnak.

Megkondult a felsővárosi templom harangja. De nekünk szólhatott. Materialisták voltunk – ez még hagyján –, de mindketten fizikusok vágytunk lenni.

Itt lakik Szima!, mondtam, amikor befordultunk a sarkon, átmutatva a túloldali nagy, világosbarna kapura. Szima az egyik kedvenc osztálytársnőm volt a gimiben.

Tudom, általánosban egy osztályba jártunk, mondta Ill. A földszinten laknak.

És már ott is voltunk az okkersárgára festett (a lábazatnál bordó csík), földszintes épület előtt, amely a második világháború előtt a Hangya Szövetkezetnek, a magyar gazdatársadalom legfontosabb szervezetének volt a székháza. A komancsok '45 után lenyúlták az egész országos hálózatot, vagyónával együtt.

Az ajtóban, egy asztal mögött Svarc állt, nagydarab, fekete fiú. Roppant fontos személyiség volt: ő volt a beeresztőember. Nyakkendő, fehér ing, zakó

kötelező volt a fiúknak, de a lányok szoknyájának hosszára is ügyeltek. Wisztné Kende Eta tánciskolája működött itt szombatoként, maga a zenekar is ott kezdte. Svarc rendes volt: megesett, hogy ő kerített némelyeknek nyakkendőt.

Nekem egy keskeny, sötétbarna bőr csík volt a nyakkendőm, még csomója is volt, de pont úgy nézett ki, mint a korabeli, édességnek alig nevezhető, bocskorszj nevű, ánizsos medvecukor. Gumis volt, akár a nyakkendő. A twistnyakkendőt nem fogadta el Svarc: egy fémjelvény volt a nyakkendő csomója, és két piros, vastag, műanyag végű pertli a szára. Leginkább a szaxofonosok hangszert rögzítő nyakbavalójára hasonlított. A Sárgaingesek nevű beatzenekar akkordgitárosától szereztem nyolcadikban.

És a buli elkezdődött. Dósa szólógitározott, egy Ödi nevű srác akkordozott, valaki basszusozott, és egy Szeles András nevű fiú dobolt. A zongoristát majdnem kifelejtettem, pedig őt a tánciskolából örökölték. Szemüvege volt.

Nem láttam még lányt, akinek a kedvenc madara a holló lett volna, súgtam Ill fülébe. Said the raven: never more. Nevem Mór.

Ugyan, mondta Ill, mintha csiklandanák. Nem olvastál népmesét?

Magasabbnak látszott a kontya miatt.

Minden mese az, mondtam komoran.

Ebben maradtunk. Mintha annyi lányt ismertem volna már. Pedig még szűz voltam, akár ő. Egészen pontosan félszűz. Ill nem táncolt rosszul, de szerette volna, ha úgy látszik, mintha még jobban tudna. Kedvelte, ha pörgettem, kidobtam, berántottam. Volt egy figurám, amit külön betanítottam neki: pörgettem, jobbal kettőt, aztán behúztam, és a lány hátoldalán, ballal kinyitottam a figurát: hátulról kipörgettem, visszafelé. Ill szerette ezt.

Titi-titi-titi-tam, tititi-tam, titi-i-tam-tam... A *Johnny Guitar* szól a Shadowstól, túlrejt gitárhangon.

Hogy volt-e Ill nejlonharisnyáján csík, őszintén szólva már nem emlékszem. A harisnyanadrág még ismeretlen volt akkoriban. Nemcsak Porlódon. Ezért kellett nekem komoly csatákat vívnom Ill harisnyakötőjével otthon, amely mint heveder védte szeméremét.

Elpörgött az este. Tavaly itt énekeltem volt el a szünetben el életem első számát, *Michelle*-t a Beatlestől. A zenészek akkor még a parkettán játszottak, a szünetben otthagyták a szerelést. Néhány eltávozáson lévő katonával összeállva, akik ismerték az akkor-

dokat, eljátszottuk. Senki sem tudta rajtam kívül, hogy szóról szóra énekelem az angol meg francia szöveget.

Michelle, ma belle these are words that go together well, my Michelle,

Michelle, ma belle sont des mots qui vont très bien ensemble, très bien ensemble...

Hogy lett a csögitáros zenekarból a „Móra”, kevesen tudták. De a titkokat kiforgó idő és Kamón barátom igen.

Szóva’ a kultúrháznak van egy Gausz nevű, sokat bagózó, árkos szömgödrű igazgatója, aki rágyütt, hogy a beatzenéje lössz itt a jövő, értöd. És akkó szó’ t a Dósának, akinek volt egy gimis osztálytársakbul alakútt zenekara. Tudod, mint tízezör másnak az országba’. Kamón nem nézett rám. Föltételös szerződést kötött velük. Próbálhetőségért mindönt. Kötelesek vótak mindön röndezvényön játszani, beleértve Eta néni tánciskoláját is.

Nem gyújtunk rá odakinn, kérdeztem.

De, mondta Kamón. Pedig nem dohányzott. Aztán tudod, hogy van, mondta a vizelde mellett. Kért még egy apróságot. A Gausz. A zenekar nevének azonosnak köll lönnie az intézmény nevével. Így lött Mórából, a mi nagy írónkbul beatzenekar neve. Cikizték egy darabig, mert a „móra”, té is tudod, a szlengben azt jelöntötte, hogy szopás, dugás, és még igeként is használatos vót... De aztán mögszokták.

Bementünk csurgatni.

Emlékszö, amikö a Szabadság moziban, a két másik ismertebb zenekarral, a Kristállyal és Sárgaingesökkel mérköztek mög. A többit mindönki tudja. Most, nyáron, az amatőr tánczenekarok fesztiválján aranyérmöt nyertek. (A beat szöt kerülni kellett. A tánczene, az jöhetett.) Két számukat is fölötték a Magyar Rádió stúdiójába’, ami hallatlan dolog egy vidéki zenekar számára. Hallatlan is lött: a két nóta eltűnt a hangtárbul. Azóta a színpadon lépnek fő. Amikö Bébive’ kezdtünk idejární, még egy, aztán mög kétórás lött a repertoárjuk. Ez a szünetökke’ mán kitösz égy bulit, nem?

ZÁRÓJEL. Márknak, nem tehetett róla, eszébe jutott egy nem is olyan régi öszztánc, ugyanitt, amikor még a napszöke Annával táncolt, de állandóan lekérték. És akkor azt mondta a lány:

Idegésítenek ezek a nyálasszájúak. Nem kísérnél haza?

A nagy, második gimnazista boldogan kísérté haza a lányt, aki még elsös volt, és olyan kék szemű,

mint a júliusi ég. Az egzisztencializmusról, francia könyvekröl beszélt neki. Hozzá se ért a lányhoz. Anna pedig arra várt a ház előtt, hogy megcsökolja. De arra várhatott. ZÁRÓJELBE ZÁRVA.

Ugye ök kísérték a tévében a Jobba Gabit, kérdezte Ill a zenekarröl, amikor Márk visszaért.

Igen, mondta Márk, felriadva merengéséböl. A későbbi, széles hangú, de fanyar arcú színésznö akkor érettségizett, amikor ök kezdtek a gimiben. A szeme akkora volt, hogy benne szeretett volna úszkálni tavaly az az elsös kamasz, mint kis kacsa a fekete tóban.

Megint lekérték Illt. Egy kese hajú, középmagas srác. Már másodszer. Szölt Bébinek, másik építőipari technikumos barátjának, hogy kérje vissza.

Néztem a zenekart. Irigykedtem. A Mórának volt először Porlódon igazi nagy basszuserösítöje, Premier dobszerköja. Selmer hangfalai. Hogy mást ne mondjak. És ott voltak a szögletes, rezonanciatest nélküli, krómacél csögitárok! Amilyen egyetlen zenekarnak se volt. Senki se tudta, hogy a zenekarvezető gitárotatójának volt ilyen először. Nem volt olyan drága, mint Dósa Gibsonja, amely a Tisza-hídon – tulajdonosával a bicikliröl leesve – vált pozdorjává, pedig 1560 egész forintokba került. Az instrumentális számok gyönyörűen szóltak rajta. De a Mórában az is jó volt, hogy valamennyi zenész énekelt is, ha kellett, több szölabban. Amikor a retro divatba jött, és újra összeálltak, ök mondták:

Mi már a hatvanas években is a hatvanas évek zenéjét játszottuk.

Boncz Géza, a Kristályból, aki már akkor is megröhögtette a közönséget, amikor baj volt a szereléssel, vagyis a technikai szünetekben, így jellemezte a két zenekar kapcsolatát: „Kristály–Móra drúzsba, kösük egymást gúzsba.”

És akkor, amikor nem számítász rá, beüt a balhé. Mert milyen az élet? Volt, aki sokallta a hatforintos belépöjegyet. És még nyakkendöje se volt. Miben reménykedhetett például Stenez, aki túl ritkán találkozott a borbéllyal, miként a férfifodrászt nevezték a múlt században. A betödulö, fizetö táncoslábúakban. Stenez, aki a városi fiatalság rendörök által is vigyázott kemény magjához tartozott, nem volt olyan erőszakos különben.

Engedj e’, mert a melléütésem is halálos!, mondta, amikor lebukott, érdes, törkölypálinka színü hangon.

De a pénztáros és Svarc, a beengedöember nem engedte be. Svarc ki is penderítette a három lépcsö

magasából. Nem telt bele fél óra, Stenéz újra benn volt az udvar felől, a végéablakon át. A teremfelüglő srác elkapta. Betuszkolták Gausz úr irodájába. Ő megijedt Stenéz kinézetétől, és rázárta az iroda ajtaját. Kitért a szünet, mert az igazgató addig kalimpált a karjaival, míg a zenekar abba nem hagyta a muzsikálást.

Nagy csődület támadt az iroda előtti folyosón, de csak a zenekar tagjai mehettek be. Ott várták meg a közönséggel együtt a meseautót, más néven kéktaxit, vagyis a szocialista rend öreit. Állt ott mindenki, míg meg nem érkezett a kék Moszkvics. Pöttöm, a kétméteres óriás és egy másik zsarú lépett az irodaajtóhoz. Feltépték.

Mellik a', kérdezte Pöttöm, aki ránézésre akármerlyik zenészt elvitte volna. A vékonydongájú igazgató Stenézre mutatott az íróasztal fedezéke mögül. Pöttöm egy parasztlengővel megtakarta Stenézét. Akkor pofon volt, hogy a lendülettel a zsernyák is egy fötelbe huppant.

A rendkívüli szünetet kihasználva Óriás, aki technikus volt a zenekarban, lépett a mikrofonhoz:

Forogjon a korong!, kiáltotta, és feltett egy Bee Gees-számot. Ők már a hatvanasokban is a disco beatet nyomták, szegények. Kolbász és Gall mellett

Óriásnak volt a legnagyobb lemezgyűjteménye Porlódon.

Nem kellett hozzá más, mint három-négy év, és a technika fejlődésének hála, mindent elöntött a diszkóbeat. A zenekaroknak, az élő elektromos zenének leáldozott. Felbomlottak utcahíres zenekaraink. A díszcsoké lett a menő, ahogy porlódiul mondták Óriásra, mert a lemezlovas szó hosszú volt. A Móra lépett fel ezután övele: egy menet diszkó, egy menet élőzene. És eljött az idő, amikor már nem volt szüksége hajdani zenekarára. Ő lett a diszkókirál Porlódon. Ugyanolyan hangerővel szóltak a számok, mintha élőzene lett volna. És mennyivel olcsóbb volt, mint egy zenekar! Azután berántották katonának, és a seregben megtanult hazudni, lopni, csalni, lógni, ami nélkülözhetetlen tudás volt a hatvanas évek gulyáskommunizmusában a túléléshez. De ekkor már a tisztiklubban játszott, ahol a *Popocatapétl twist*-et ordították csárdászozva:

Ez itt a Popó Kata péti tviszt, zenéjét más szerzte, és nem Liszt...

Úgy magyarosan táncolt rá az ezredes, az asztal tetején, és együtt ordított vele a tisztikar színe-virága. Hogy Popocatapétl „füstölgő hegyet” jelent Mexikóban, ráadásul nahuatl nyelven, honnan is tudták volna. Csak akkor vették észbe, amikor újra kitért.

Széri-Varga Géza: Huszár (1848-as emlékmű, Budapest, 2007)